

Sisällys

Johdanto 9

Sauli Puukari, Kristiina Lappalainen ja Matti Kuorelahti

Osa I Osallisuuden edistäminen yhteiskunnassa ja oppilaitoksissa

1 Poikkeavasta oppilaasta erityiseksi oppijaksi –
luokitusten muuttuvat merkitykset 19

Joel Kivirauma

2 Ohjauksen ja neuvonnan erilaiset mallit
ohjaustyön jäsentäjinä – peruslähtökohtia 33

Sauli Puukari ja Juha Parkkinen

3 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki – erityisopetusta,
ohjausta ja suunnitelmallista yhteistyötä 47

Piia Björn, Hannu Savolainen ja Markku Jahnukainen

Osa II Yksilölliset tukitarpeet oppimisessa ja elämäkulussa

4 Oppimisvaikeuksisen opiskelijan yksilöllinen
ohjaaminen ja tukeminen opintojen aikana 67

Minna Mäkihonko, Airi Hakkarainen ja Leena Holopainen

5 Sosioemotionaalisten taitojen arviointi,
tukeminen ja ohjaus 85

Matti Kuorelahti ja Kristiina Lappalainen

6 Vahvuuksien ja motivaation tukeminen edistämässä
koulupolulle kiinnittymistä ja hyvinvointia 111

*Erkko Sointu, Tuomo Virtanen,
Kristiina Lappalainen ja Risto Hotulainen*

7 Kuinka auttaa nuorta löytämään oppimisen
mieleyksyys ja merkitys? 129

Sauli Puukari ja Juha Parkkinen

8 Mielenterveyden huomioiminen ohjauksessa. 143

Susanna Kosonen

9 Nuorten koulutuspolkujen tukeminen
minäpystyvyyttä vahvistamalla 165

Fiia Söderholm

10 Osallisuuden ja minäpystyvyyden vahvistaminen,
kun nuorella on laaja-alaisia tuen tarpeita 185

Virpi Vellonen ja Aino Äikäs

11 Ammatinvalinta ja päätöksenteko 201

Hanna-Majja Sinkkonen, Helena Puhakka ja Matti Meriläinen

Osa III Ohjaus ja erityisopetus yhteistyön näkökulmasta

12 Oppilaan ohjaus yhteistyössä
perheen kanssa yläkoulussa 225

Anja Rantala ja Sanna Uotinen

13 Tulistuva lapsi, rauhalliset aikuiset? Kasvatus-
kumppanuus kodin ja koulun välisessä yhteistyössä 243

*Johanna Rantanen, Tanja Vehkakoski,
Hanna Kurkinen ja Tiina Kilpeläinen*

14 Opiskeluhoito osana koulu yhteisön
toimintakulttuuria 279

Teija Koskela

15 Valteri oppimisen ja koulunkäynnin tukena 295

*Tiina Siiskonen, Sanna Alila, Tarja Hännikäinen,
Kristiina Pitkänen, Pia Walle, Erja Kaakkuriniemi ja
Eija Häyrynen*

16 Monialainen yhteistyö tukea ja
ohjausta tarvitsevien voimavarana 309

Seija Nykänen, Mika Risku ja Sauli Puukari

Suuntaviivoja erityisopetuksen ja
ohjauksen yhteistyöhön 323

Matti Kuorelahti, Kristiina Lappalainen ja Sauli Puukari

Kirjoittajat 329